

Redegørelse om Revisortilsynets kvalitetskontrol 2010

Offentliggjort den 24. Oktober 2011

REVISORTILSYNET

SEKRETARIAT: ERHVERVS- OG SELSKABSSTYRELSEN, KAMPMANNSGADE 1, 1780 KØBENHAVN V
E-mail: revisortilsynet@eogs.dk – web: www.revisortilsynet.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Indledning og sammenfatning	3
2. Revisortilsynets og kvalitetskontrollens grundlag og opgave	5
3. Revisortilsynets medlemmer og sekretariat pr. 1. august 2011	6
4. Revisortilsynets virksomhed i 2010	7
4.1. Revisortilsynets reaktion på kvalitetskontrollen 2010	7
4.2. Konstaterede fejl og mangler 2010	10
4.3. Revisortilsynets særlige fokusområder 2010	11
4.4. Revisortilsynets oversendelser til Revisornævnet og resultatet heraf 2004-2009	14

Redegørelsens tal er opgjort pr. 15. september 2011

1. Indledning og sammenfatning

Revisortilsynets opgave er at kontrollere, om revisionsvirksomhederne lever op til revisorlovens krav om uafhængighed og kvalitet, når de foretager revision eller afgiver erklæringer i øvrigt.

Nedenfor beskrives resultaterne for kvalitetskontrollen 2010. I årets redegørelse er resultaterne af de ordinære kontroller og de fornyede kontroller slået sammen for at gøre den kvantitative opstilling af resultaterne mere overskuelig. Samtidig er der givet en kvalitativ beskrivelse af de fejl og mangler, som Revisortilsynet har reageret over for i form af påtale, påtale med fornyet kontrol og/eller oversendelse til Revisornævnet. Formålet med den kvalitative beskrivelse er at forbedre revisionsvirksomhedernes og revisorforeningernes muligheder for at forebygge fejl og mangler.

I 2010 har 240 revisionsvirksomheder været udtaget til Revisortilsynets kvalitetskontrol¹.

Af de 240 revisionsvirksomheder valgte 48 virksomheder at lade sig slette i Revireg, 8 sager er udgået af kontrollen², 3 virksomheder er oversendt til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen med anmodning om sletning i Revireg for manglende gennemførelse af kontrollen, og 3 kontroller er ikke færdigbehandlet³. I redegørelsens resultater indgår således 178 afsluttede kontroller, som har omfattet 1.423 sager og 550 kontrollerede revisorer.

Siden 2009 kontrollen har Revisortilsynet bestemt, hvilken kvalitetskontrollant, der skal kontrollere den enkelte revisionsvirksomhed. Det er Tilsynets opfattelse, at ordningen har været med til at sikre en mere ensartet kvalitetskontrol.

Af de 178 kontroller er 27 afsluttet med, at revisionsvirksomheden (virksomhed samt eventuelt revisor/revisorer) er oversendt til Revisornævnet, og samtidig har virksomhederne fået pålagt en ny kontrol. 12 kontroller er afsluttet med, at revisor/revisorer er oversendt for fejl og mangler i enkeltsager, mens virksomhedens kvalitetsstyringssystem enten er godkendt, eller revisionsvirksomheden har fået en påtale eller en påtale med fornyet kontrol. I 19 kontroller har virksomheden fået en påtale og krav om ny kontrol, heraf har 3 virksomheder fået en delvis fornyet kontrol, hvor alene de påtalte forhold skal kontrolleres igen. I 23 kontroller har virksomheden fået en påtale. Endelig er 97 kontroller afsluttet med godkendelse uden videre opfølgning.

46 pct. af de kontrollerede revisionsvirksomheder har således fået en reaktion i 2010, idet det bemærkes, at i 7 pct. af kontrollerne vedrører reaktionen alene revisors arbejde på enkelt-sagsniveau. 22 pct. af kontrollerne er afsluttet med oversendelse til Revisornævnet af re-

¹ 203 revisionsvirksomheder var udtaget til kvalitetskontrol i 2010, 37 revisionsvirksomheder har gennemgået en fornyet kontrol som reaktion på kontroller i tidligere år.

² For eksempel fordi virksomheden tidligere er kontrolleret under et andet cvr.nr.

³ I 2 tilfælde er erklæringen af forskellige årsager endnu ikke indkommet³ og 1 sag afventer Undersøgelsesinstituttets behandling af revisionsvirksomheden.

visionsvirksomheden og/eller revisor/revisorer. I forhold til 2009 er reaktionsniveauet noget højere, idet 25 pct. af de kontrollerede virksomheder fik en reaktion i 2009, heraf blev 10 pct. oversendt til Revisornævnet⁴.

I alt er 51 revisorer oversendt til Revisornævnet, hvilket svarer til knap 10 pct. af de i alt 550 kontrollerede revisorer. 32 af de 51 oversendte revisorer kommer fra revisionsvirksomheder, som har fået pålagt en fornyet kontrol.

Det noget højere reaktionsniveau er ikke udtryk for, at Revisortilsynet bedømmer konstaterede fejl og mangler hårdere end tidligere. Det er ikke muligt for Tilsynet at kunne angive årsagerne til det øgede niveau, men Tilsynet kan komme med nogle formodninger: Det øgede reaktionsniveau kan skyldes, at der er indført mere detaljerede krav til gennemførelse af kvalitetskontrollen. Det kan også skyldes, at der er krav om, at der udtages flere enkeltsager til kontrol pr. revisor, når der konstateres fejl, ligesom der er indført fokusområder ved udtagelse af enkeltsager til kontrol. Det kan endvidere skyldes, at Tilsynet i nogle tilfælde er med til at udvælge sagerne, der skal kontrolleres.

Som naturlig opfølgning på, at fokus for kvalitetskontrollen de senere år er skiftet fra manglende kvalitetsstyringssystemer til manglende anvendelse af systemet og fejl i enkeltsagerne, har Revisortilsynet i 2010-kontrollen valgt at fokusere på specielle risikofyldte temaer i forbindelse med udtagelse af enkeltsager til kontrol. Revisortilsynet har således stillet krav om, at der også udtages et antal enkeltsager, der har været igennem en efterfølgende intern kontrol samt et antal enkeltsager, hvor kunden efterfølgende er gået konkurs.

Det bemærkes, at Revisortilsynet foretager en risikobaseret kontrol, det vil sige at der sættes fokus på områder, som er særlig relevante. Det kan derfor ikke udelukkes, at man finder flere fejl, end man ville gøre, hvis udtagelsen af enkeltsagerne er helt tilfældig.

Resultatet for fokusområdet vedrørende intern efterfølgende kontrol er, at kontrollanten har været uenig i resultatet af den efterfølgende interne kontrol i 2 kvalitetskontroller. Samtidig har Tilsynet kunnet konstatere, at 17 revisionsvirksomheder ikke har udført den fornødne efterfølgende interne kontrol.

Resultatet af fokusområdet vedrørende forudsætning om fortsat drift (going-concern forudsætninger) er, at 12 kontroller har medført, at der er sket oversendelse til Revisornævnet, blandt andet på grund af utilstrækkelig dokumentation for revision af forudsætning om fortsat drift eller fordi revisor ikke har afgivet de fornødne supplerende oplysninger eller forbehold. 3 kontroller er afsluttet med påtale med fornyet kontrol og 1 er afsluttet med påtale uden fornyet kontrol. Det bemærkes, at de konkrete reaktioner dog også kan være påvirket af eventuelle andre konstaterede fejl og mangler.

⁴ Tallene kan ikke direkte sammenlignes med tabel 2 i Revisortilsynets redegørelse for 2009, idet en del kontroller ikke var afsluttet ved udarbejdelsen af Redegørelsen 2009. Således er 9 kontroller fra 2009 siden afsluttet med oversendelse til for Revisornævnet.

Herudover har kontrollanten i en del kontroller givet revisionsvirksomheden anbefalinger vedrørende revision af forudsætning om fortsat drift på systemniveau og/eller enkeltsagsniveau, herunder specielt anbefalet, at man fremover styrker dokumentationen.

Efterhånden er der en del *sager fra tidligere år*, som løber ”på tværs” af kontrolårene⁵. Disse sager vanskeliggør de årlige opgørelser, og er årsagen til at de årlige redegørelses tal ikke altid kan følges år for år.

Da Revisortilsynets redegørelse for 2009 blev offentliggjort, var der 17 uafsluttede kvalitetskontroller vedrørende kvalitetskontrollen 2009. Disse kontroller er afsluttet med 9 oversendelser til Revisornævnet, 1 påtale med fuld fornyet kontrol, 3 påtaler uden fornyet kontrol samt 4 kontroller, som er godkendt uden bemærkninger. Resultatet af kontrollerne er ikke medtaget i beskrivelsen af kvalitetskontrollen 2010, men oversendelserne til Revisornævnet indgår i afsnit 4.4. om Revisornævnsoversendelser.

2. Revisortilsynets og kvalitetskontrollens grundlag og opgave

Kvalitetskontrollen for 2010 er gennemført i henhold til revisorloven, lov nr. 468 af 17. juni 2008, § 34, stk. 3 samt bekendtgørelse nr. 643 af 10. juni 2011 (tidligere nr. 42 af 28. januar 2009) om kvalitetskontrol og Revisortilsynets virksomhed.

Kvalitetskontrollen omfatter bl.a. udførelsen af og uafhængigheden i forbindelse med de opgaver, som revisor beskæftiger sig med i henhold til revisorlovens § 1, stk. 2.

Den praktiske gennemførelse af kvalitetskontrollen i virksomhederne er foretaget af kvalitetskontrollanterne. Efter bekendtgørelsens § 17 skal kvalitetskontrollanter deltage i et møde med Revisortilsynets formand. I 2010 blev møderne holdt i den 30. august i Århus, den 7. september i Odense og den 14. september i København. Møderne afholdtes i forbindelse med kursus om kvalitetskontrol, som de to revisorforeninger havde fået godkendt efter bekendtgørelsens § 16, stk. 3. Herudover blev der holdt et opsamlingsmøde i København. Opfølgning på kontrollanternes arbejde er løbende blevet foretaget i form af dialog mellem kontrollanterne og Revisortilsynets sekretariat.

Revisortilsynet udarbejder årligt ”Retningslinjer for gennemførelse af kvalitetskontrol og rapportering herom” ligesom Revisortilsynet udgiver denne redegørelse årligt.

En nærmere beskrivelse af Revisortilsynets og kvalitetskontrollens grundlag og opgaver kan findes på Revisortilsynets hjemmeside www.revisortilsynet.dk. Samme sted findes også Revisortilsynets retningslinjer og redegørelser.

⁵ F.eks. fordi en sag har været så kompliceret og omfangsrig, at det ikke har været muligt at færdiggøre den inden for et kontrolår, eller fordi en pålagt fornyet kontrol er blevet udsat på grund af sygdom.

3. Revisortilsynets medlemmer og sekretariat pr. 1. august 2011

Formand:

Vicedirektør Kim Sparlund

Medlemmer:

Statsautoriseret revisor Jens Skovby

Statsautoriseret revisor Jørgen Holm Andersen

Registreret revisor Steen Laursen

Registreret revisor Claus Guldborg Nyvold

Chefjurist Kim Munch Lendal

Juridisk konsulent Lene Nielsen

Controller Lisbeth Schierbeck

Chefanalytiker Margaret Dam Lohse

Sekretariat:

Chefkonsulent Vibeke Sylvest Barfoed, cand.jur., MPA

Chefkonsulent Richard Patel, cand.merc.aud

Specialkonsulent Christel Maria Thousing, cand.merc.aud

Fuldmægtig Kent Raun Moritzen, cand.merc.jur

Fuldmægtig Marianne Ploug, cand.merc.jur

Fuldmægtig Bodil Vestergård, stud.merc.aud

Ekspeditionssekretær Pia Jensen

Overassistent Chalotte R. Møller

4. Revisortilsynets virksomhed i 2010

I 2010 har 240 revisionsvirksomheder været udtaget til kvalitetskontrol – som anført nedenfor indgår alene 178 afsluttede kontroller i redegørelsens resultater. Der er kontrolleret 10 revisionsvirksomheder, som reviderer virksomheder som nævnt i revisorlovens § 21, stk.3.

Ved kvalitetskontrollen af de 178 revisionsvirksomheder er 1423 enkeltsager, udarbejdet af 550 revisorer, blevet kontrolleret.

Sagsbehandling og stillingtagen til kvalitetskontrollanternes erklæringer har fundet sted i perioden november 2010 til august 2011.

Hvor Revisortilsynet vurderede, at der ikke kunne blive tale om en umiddelbar godkendelse af revisionsvirksomheden, blev kvalitetskontrollantens arbejds papirer i de fleste tilfælde indhentet med henblik på at afgøre, hvilken reaktion der ville være passende i den konkrete kontrol.

Derudover har Revisortilsynet stikprøvevis indhentet kvalitetskontrollanternes arbejds papirer i et antal sager.

37 af de udtagne 240 revisionsvirksomheder skulle gennemgå en fornyet kvalitetskontrol som reaktion på kvalitetskontroller for et tidligere år. Resultaterne af den fornyede kontrol fra tidligere år er inkluderet i tallene i redegørelsens tabeller.

4.1. Revisortilsynets reaktion på kvalitetskontrollen 2010

Revisortilsynet har i forbindelse med 2010-kontrollen oversendt 3 virksomheder til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, fordi de ikke har indgået aftale om kvalitetskontrol, eller fordi en erklæring om kvalitetskontrol ikke foreligger. Herudover har 48 revisionsvirksomheder ladet sig slette fra Revireg efter udtagelse til kvalitetskontrol.

2 erklæringer vedrørende kvalitetskontrol er ikke indkommet pr. 1. september 2011, idet fristen for indsendelse af erklæringen er blevet udsat på grund af sygdom. 1 kontrolleret revisionsvirksomhed er under behandling i Undersøgelsessystemet, hvorfor Revisornævnets behandling af kvalitetskontrollen er udsat.

Nedenfor er opgjort Revisortilsynets reaktion over for de revisionsvirksomheder, der blev udtaget til kontrol i 2010.

Tabel 1. Antallet af gennemførte kvalitetskontroller

Antal revisionsvirksomheder udtaget til kvalitetskontrol i 2010	240
Heraf slettet i Revireg af revisionsvirksomheden selv	48
Heraf oversendt til E&S af Revisortilsynet som følge af manglende kvalitetskontrol	3
Udgåede sager ⁶	8
Antal gennemførte kvalitetskontroller	<u>181</u>
Modtagne erklæringer	<u>181</u>
Ikke behandlede erklæringer ⁷	1
Uafsluttede sager	2
Antal afsluttede sager	178

Tabel 2. Resultat fordelt på antal virksomheder⁸

Modtagne erklæringer vedrørende afsluttede kontroller	Gennemført kvalitetskontrol uden yderligere opfølgning	Reaktioner			
		Påtale uden ny kontrol	Påtale med ny kontrol	Påtale med oversendelse til Revisornævn og ny kontrol	Kontroller, hvor alene revisor er indbragt i konkrete sager
178	97	23	19 ⁹	27 ¹⁰	12 ¹¹
100 pct.	54 pct.	13 pct.	11 pct.	15 pct.	7 pct.

På baggrund af kvalitetskontrollen har Revisortilsynet afsluttet 46 pct. af kontrollerne med en reaktion, idet det dog bemærkes, at for de 7 pct.'s vedkommende vedrører sanktionen alen revisors arbejde på enkeltsagsniveau. 22 pct. af kontrollerne er endt med en oversendelse af revisionsvirksomheden og/eller revisor til Revisornævnet. I forhold til 2009 er niveauet

⁶ Revisionsvirksomhederne er for eksempel udgået, fordi virksomheden har haft afgivet tro- og love-erklæring om at virksomheden ikke afgiver erklæringer efter revisorlovens § 1, stk. 2, eller fordi virksomheden er kontrolleret i 2008, f.eks. under andet cvr.nummer.

⁷ En kvalitetskontrol afventer Undersøgelsessystemets behandling af revisionsvirksomheden.

⁸ 5 sager er på tidspunktet for redegørelsens udarbejdelse fortsat i høring, hvorfor der kan forekomme nogle få ændringer i tallene

⁹ Heraf 3 med delvis fornyet kontrol

¹⁰ Fra de 27 revisionsvirksomheder er i alt 32 revisorer oversendt til Revisornævnet

¹¹ I disse 12 kontroller er alene en eller flere revisorer, i alt 19, oversendt til Revisornævnet. For så vidt angår revisionsvirksomhederne er kontrollen for 1 virksomheder endt med en påtale, mens 3 virksomheder har fået en påtale med en fornyet kontrol. 8 kontroller er for virksomhedens vedkommende endt med en godkendelse uden yderligere opfølgning.

noget højere i forhold til antallet af reaktioner, idet 25 pct. af de kontrollerede virksomheder fik en reaktion i 2009, heraf blev 10 pct. oversendt til Revisornævnet¹².

Det er Revisortilsynets opfattelse, at det noget højere reaktionsniveau ikke er udtryk for, at Revisortilsynet bedømmer konstaterede fejl og mangler hårdere end Tilsynet har gjort tidligere.

Der kan opstilles en række formodninger for årsager til det øgede reaktionsniveau, men det er ikke muligt konkret at konstatere, i hvilket omfang disse formodninger udgør årsagerne.

En formodning er, at det øgede reaktionsniveau kan skyldes, at der for kvalitetskontrollen 2010 er indført mere detaljerede krav til gennemførelse af kvalitetskontrollen. For eksempel er der krav om, at der så vidt muligt skal udtages enkeltsager blandt samtlige regnskabsklasser blandt virksomhedens kunder.

Det kan også skyldes, at der er krav om, at der udtages flere enkeltsager til kontrol pr. revisor, når der konstateres fejl, således at det kan konstateres, om der er tale om en enkeltstående fejl eller fejl, der går igen i flere sager hos den pågældende revisor.

Det bemærkes, at Revisortilsynet foretager en risikobaseret kontrol, det vil sige at der sættes fokus på områder, som er særlig relevante. Det kan derfor ikke udelukkes, at man finder flere fejl, end man ville gøre, hvis udtagelsen af enkeltsagerne er helt tilfældig.

Endvidere har Tilsynet for kvalitetskontrollen 2010 indført to fokusområder ved udtagelse af enkeltsager til kontrol, jf. nedenfor afsnit 4.3

Endelig har Tilsynet i nogle tilfælde meddelt kontrollanterne, at bestemte virksomheder blandt revisionsvirksomhedens kunder skulle udtages til enkeltsagskontrol.

Nedenstående tabel viser resultatet af kontrollen fordelt på revisionsvirksomhedens art.

¹² Tallene kan ikke direkte sammenlignes med tabel 2 i Revisortilsynets redegørelse for 2009, idet en del kontroller ikke var afsluttet ved udarbejdelsen af Redegørelsen 2009. Således er 9 kontroller fra 2009 siden afsluttet med oversendelse til for Revisornævnet.

Tabel 3. Resultat fordelt efter virksomhedens art

	Modtagne erklæringer vedrørende afsluttede sager	Gennemført kvalitetskontrol uden yderligere opfølgning	Reaktioner			
			Påtale uden ny kontrol	Påtale med ny kontrol	Påtale med oversendelse til Revisornævn og ny kontrol	Kontroller, hvor alene revisor er indbragt i konkrete sager ¹³
Statsautoriserede revisionsvirksomheder	66	29	9	9	11	8
	100 pct.	44 Pct.	14 pct.	14 pct.	16 pct.	12 pct.
Registrerede eller godkendte revisionsvirksomheder ¹⁴	112	68	14	10	16	4
	100 pct.	61 pct.	12 pct.	9 pct.	14 pct.	4 pct.

Nedenstående tabel viser årsagerne til, at Revisortilsynet har oversendt sagen til Revisornævnet vedrørende kvalitetskontrollen 2010.

Tabel 4. Revisortilsynets reaktion - Årsag – Revisornævnsoversendelse

Antal oversendelser til Revisornævnet ¹⁵	39
Kvalitetsstyringssystemet:	
– Manglende anvendelse af kvalitetsstyringssystemet, herunder manglende etablering/implementering	19
– Væsentlige mangler i kvalitetsstyringssystemet	17
Enkeltsager:	
– Manglende uafhængighed	4
– Væsentlige mangler eller fejl i sagsbehandlingen ¹⁶	33
– Revisionspåtegningen eller erklæringen ikke i overensstemmelse med erklæringsbekendtgørelsen	25
– Mangelfuld dokumentation for overvejelser vedrørende forudsætning om fortsat drift	12

I 26 kontroller har Revisortilsynet oversendt både revisionsvirksomheden og en eller flere revisorer personligt til Revisornævnet. I 1 kontrol er alene virksomheden oversendt og i 12 kontroller er alene revisor(er) personligt oversendt.

¹³ Se fodnote 10

¹⁴ Der er kun en kontrolleret revisionsvirksomhed, som er registreret som ”godkendt”, hvorfor de to kategorier er slået sammen.

¹⁵ I samme sag kan der være indbragt for flere forhold. Derfor er antallet af oversendelsesgrunde højere end antallet af sager indbragt.

¹⁶ Væsentlige mangler eller fejl i sagsbehandlingen dækker bl.a. over mangelfuld dokumentation, mangelfuld planlægning og mangelfulde del- og hovedkonklusioner.

I lighed med tidligere år har Revisortilsynet valgt at oversende et antal revisorer personligt. Dette er blandt andet en konsekvens af, at flere og flere revisionsvirksomheder nu har et tilfredsstillende kvalitetsstyringssystem, og at Revisortilsynet har øget fokus på enkeltsagerne. Det er ikke kun virksomhederne, der har ansvar i forhold til kvalitetsstyring. Den enkelte revisor har også et ansvar for, at kvalitetsstyringssystemet anvendes i den konkrete sag, at der ikke er fejl og/eller mangler i sagsbehandlingen samt at erklæringsbekendtgørelsen overholdes.

I alt er 51 revisorer oversendt til Revisornævnet, hvilket svarer til knap 10 pct. af de i alt 550 kontrollerede revisorer. 32 af de 51 oversendte revisorer kommer fra revisionsvirksomheder, som har fået pålagt en fornyet kontrol.

4.2. Konstaterede fejl og mangler i 2010

Som det også blev konstateret i 2009, har stort set alle revisionsvirksomheder nu fået etableret og implementeret et kvalitetsstyringssystem. Revisortilsynet er derfor også i 2010-kontrollen i højere grad stødt på mangelfulde kvalitetsstyringssystemer, eller kvalitetsstyringssystemer, der ikke anvendes i fornødent omfang, end på egentlig manglende kvalitetsstyringssystemer. Revisortilsynet har derfor fortsat fokuseret på konstaterede fejl i de enkelte sager, herunder mangler i det udførte arbejde, for eksempel i form af manglende dokumentation eller fejl i revisors erklæringsafgivelse.

På virksomhedsniveau er de tre hyppigste fejltyper:

- a) Kvalitetsstyringssystemet anvendes ikke på erklæringsopgaver. Revisionsvirksomheden sanktioneres, når det ved kontrollen konstateres, at der er de samme mangler og fejl i en vis del af de kontrollerede enkeltsager. Revisortilsynet har kunnet konstatere mangelfuld anvendelse af kvalitetsstyringssystemet i 37 pct. af de sanktionerede kontroller.
- b) Intern efterfølgende kontrol (overvågning) er ikke udført. Revisortilsynet har kunnet konstatere manglende udført intern efterfølgende kontrol i 25 pct. af de sanktionerede kontroller.
- c) Mangler i revisionsvirksomhedens kvalitetsstyringssystemets procedurer for løsningen af erklæringsopgaver. Revisionsvirksomheden sanktioneres for dette, når procedurer generelt ikke er opdaterede eller når der ikke er tilstrækkelige og opdaterede procedurer vedrørende konkrete forhold, for eksempel udarbejdelse af revisionsstrategi, uafhængighedsvurdering eller udførelse af efterfølgende intern kontrol. Revisortilsynet har kunnet konstatere sådanne mangler i 22 pct. af de sanktionerede kontroller.

De konstaterede fejl kan ikke siges at have direkte indflydelse på kvaliteten af de reviderede regnskaber. Fravær af kvalitetsstyring kan imidlertid over tid svække revisors årvågenhed og foranledige fremtidige fejl.

På enkeltsagsniveau er de tre hyppigste fejltyper:

- a) Manglende/mangelfuld dokumentation for udførelsen. Det kan være manglende arbejdspapirer som for eksempel ekstern dokumentation eller mangler i arbejdspapirerne som for eksempel manglende henvisninger i arbejdspapirerne eller manglende hoved og delkonklusioner. Manglende eller mangelfuld dokumentation har Revisortilsynet kunnet konstatere i 57 pct. af de sanktionerede kontroller,
- b) Alvorlige fejl i den afgivne erklæring. De hyppigste forekomne fejl i erklæringerne er:
 - Manglende supplerende oplysninger om ulovligt aktionærlån
 - Manglende forbehold for overtrædelse af Årsregnskabsloven
 - Sammenblanding af erklæringstyper herunder forkert grad af sikkerhed
 - Manglende forbehold/supplerende oplysninger vedrørende forudsætning om fortsat drift
 - Manglende modificering af konklusion som følge af forbehold

Revisortilsynet har kunnet konstatere alvorlige fejl i erklæringer i 35 pct. af de sanktionerede kontroller.

- c) Manglende/mangelfuld planlægning af kontrolsagen. Der kan for eksempel være tale om manglende revisionsplan, manglende tilpasning af revisionsplan til den konkrete virksomhed (standardplan), manglende revisionsstrategi eller manglende identifikation af risici-områder. Revisortilsynet har kunnet konstatere sådanne mangler i 33 pct. af de sanktionerede kontroller.

Alvorlige fejl i erklæringerne kan indebære, at regnskabslæseren får forkert eller usikker information. Fundet af en række af de andre fejltyper indebærer ikke nødvendigvis, at regnskabet er forkert eller misvisende.

Det bemærkes, at Revisortilsynet har haft særlig fokus på fejl i erklæringer siden kvalitetskontrollen 2007.

4.3. Revisortilsynets særlige fokusområder 2010

Revisortilsynets kvalitetskontrol omfatter som udgangspunkt alle former for væsentlige fejl og mangler i revisionsvirksomhedernes kvalitetsstyring og i udførelsen af opgaverne. Reglerne foreskriver derfor også, at den stikprøvevise udtagelse af konkrete revisions- og erklæringsopgaver skal tage udgangspunkt i en risikobaseret tilgang og i aktiviteternes art og omfang i revisionsvirksomheden.

Revisortilsynet har i tillæg hertil i 2010 haft to fokusområder vedrørende kravene til udtagelse af enkeltsager til kontrol: revisionsvirksomhedernes opfølgning på intern efterfølgende kontrol samt konkurssager. Revisortilsynets retningslinjer for kvalitetskontrollen 2010 indeholdt derfor krav om, at kvalitetskontrollanten skulle udtage et vist antal af denne slags sager.

Opfølgning på intern efterfølgende kontrol

Formålet med dette fokusområde har været at undersøge, om den interne efterfølgende kontrol finder alle fejl og mangler i de udvalgte sager og om revisionsvirksomheden følger op herpå, dels i forhold til den konkrete revisor, dels i forhold til systemet.

Resultat af fokusområdet er, at Tilsynet i hovedparten af de enkeltsager, som også har været igennem virksomhedens efterfølgende interne kontrol, har været enig i den interne kontrols vurdering af kvaliteten af sagen.

I 2 af de udførte kvalitetskontroller har kontrollanten været uenig i resultatet af den efterfølgende interne kontrol.

Samtidig har tilsynet kunnet konstatere, at 17 revisionsvirksomheder ikke har udført tilstrækkelig efterfølgende intern kontrol.

Revisortilsynet vil i 2011 fortsat have fokus på dette område.

Going concern sager

Revisortilsynets andet fokusområde i 2010 har været konkurssager, det vil sige sager, hvor revisionsvirksomheden har afgivet revisionspåtegning for en eller flere kunder, som efterfølgende, men inden for de seneste 18 måneder regnet fra dagen for stikprøvens udtagelse, er gået i betalingsstandsning eller konkurs (rekonstruktion), Formålet har været at undersøge 1) om revisor har været tilstrækkelig opmærksom på eventuelle problemer vedrørende forudsætning om fortsat drift (going concern) og om sådanne har været tilstrækkeligt oplyst i årsregnskabet, og om revisor har afgivet de fornødne supplerende oplysninger eller forbehold i revisionspåtegningen, 2) om revisor, hvis der har været tilstrækkelig opmærksomhed, har udført de nødvendige handlinger, og 3) om der er tilstrækkelig dokumentation for overvejelserne og handlingerne.

12 kontroller har medført, at der sket oversendelse til Revisornævnet, blandt andet på grund af utilstrækkelig dokumentation for revision af forudsætning om fortsat drift. 3 kontroller er afsluttet med påtale med fornyet kontrol og 1 er afsluttet med påtale uden fornyet kontrol. Det bemærkes, at de konkrete reaktioner dog også kan være påvirket af eventuelle andre konstaterede fejl og mangler.

Herudover har kontrollanten i en del kontroller givet revisionsvirksomheden anbefalinger om på systemniveau og/eller enkeltsagsniveau at ændre i virksomhedens procedurer for revision af forudsætning om fortsat drift, herunder fremadrettet at styrke dokumentationen i de konkrete sager.

Revisortilsynet vil i 2011 fortsat have fokus på dette område.

4.4. Revisortilsynets oversendelser til Revisornævnet og resultatet heraf 2004-2009

Tabel 5. Revisortilsynets oversendelser til Revisornævnet og resultatet heraf

År	2004-2007	2008	2009	Sum
Sager til påkendelse	84	20	18	122
Virksomhedsbøde	50	8	3	61
Revisor idømt bøde	29	8	2	39
Advarsel	5	3	1	9
Frifindelse	8	2	1	11
Afvist f.eks. fordi virksomheden er ophørt	5	-	-	5
Endnu verserende sager	0	1 ¹⁷	13	14
Sager, hvor revisor er skyldig, men hvor strafbortfald/ingen tillægsstraf	9	4	1	14

Som det fremgår af tabel 5 har Revisornævnet indtil nu udstedt i alt 100 bøder i de sager, som er blevet oversendt af Revisortilsynet.

Revisortilsynet har fået medhold i ca. 90 pct. af de sager, som er oversendt til og påkendt af Revisornævnet.

Revisornævnets praksis har været, at en revisionsvirksomhed idømmes en bøde på kr. 100.000, hvis virksomheden enten ikke har et (tilstrækkeligt) kvalitetsstyringssystem eller hvis systemet ikke er implementeret/anvendes. Hvis revisionsvirksomheden er indbragt for dette gennem flere år, har bøden været forhøjet til kr. 150.000. I en enkelt sag fik virksomheden en bøde på kr. 100.000, fordi den i 3 år i træk ikke havde haft et kvalitetsstyringssystem, som kunne godkendes, uden at det for det enkelte år medførte oversendelse til Revisornævnet. I et tilfælde har en revisionsvirksomhed fået kr. 50.000 for ikke at ville fremlægge dokumentation for en udtrukket enkeltsag.

Revisorer, som er oversendt til Revisornævnet, f.eks. på grund af mangler i det udførte arbejde eller overtrædelse af erklæringsbekendtgørelsen, er blevet pådømt bøder fra kr. 5.000-150.000 samt i nogle få tilfælde advarsel, alt afhængig af den pådømte forseelse.

¹⁷ Denne sag undersøger Bagmandspolitiet, og sagen er derfor sat i bero i Revisornævnet.

I 14 sager har revisorerne også overtrådt lovgivningen, men Revisornævnet har ladet straf-ansvaret/bøden bortfalde, idet revisionsvirksomheden også har haft et ansvar for den pågældende overtrædelse og idet revisionsvirksomheden tillige er blevet dømt for samme forhold.

Revisornævnets afgørelser er offentliggjort på Revisornævnets hjemmeside www.revisornaevnet.dk